

Zbyněk Fiala: Důchodová deforma aneb Kde jsou ty peníze?

 infokurýr.cz/n/2024/11/13/zbynek-fiala-duchodova-deforma-aneb-kde-jsou-ty-penize

kurýr

13. listopadu 2024

Řeči o budoucnosti zastírají neochotu vládních stran řešit skutečné problémy, kdy rozdělení odvodů do systému je nespravedlivé a víc než peníze nám budou chybět děti.

I lidová moudrost se může mýlit. Okamžitě mě to napadlo nad bouřlivou debatou ve sněmovně, která pokračovala i při třetím čtení novely důchodového zákona, o kterém vládní koalice s oblibou žertovně mluví jako o důchodové reformě. Ona moudrost říká, že kdo nic nedělá, nic nezkazí. Ve skutečnosti se dá kazit tak i tak.

Připomeňme si třeba, když ministr práce roku 2023 bezstarostně přihlížel, jak sto tisíc osob pádí do předčasného důchodu, protože byl trvale výhodnější než řádná penze. Podle pravidel, které měl v ministr rukou, pojištěnci, kteří přestali platit do systému dřív, si tak zajistili, že penzi budou dostávat déle a větší, než kdyby dodrželi standardní podmínky.

To nebyla péče řádného hospodáře. Ale jak to pak má systém přežít?

Momentálně už je třetina vyplácených důchodů z kategorie těch předčasných. Podle oficiální statistiky z ministerské Zprávy o stavu důchodového systému ČR, podle které byl v prosinci 2023 starobní důchod vyplácen 2,362 milionu důchodců, bylo těch předčasných 733 tisíc neboli 31,0 %. V uvedené zprávě se mluví o předčasných důchodech jako o „krácených“, jenže onoho roku 2023 se díky inflaci a rychlým valorizacím dosahovalo toho, že „krácené“ předčasné důchody byly pak trvale vyšší než řádné z následujícího roku.

<https://www.mpsv.cz/documents/20142/7095934/Zpr%C3%A1va+2024.pdf/f0b43c68-7179-e8b8-2e6c-177d51600ad9>

Že to prohlubuje deficit důchodového systému, když mu utíkají plátcí před nosem? Dívám se celou věc s podezřením, že o to právě jde. Podvyživený systém se snáze redukuje a privatizuje.

Tuhle akci bych tedy hodil Jurečkovi na triko. A pak je tu starý problém OSVČ, jejichž odvody jsou nastaveny tak, jako kdyby se nikdy neměli důchodu dožít. Bylo to opatření z doby, kdy živnostenský list zastíral faktickou nezaměstnanost, takže jsme měli jednu chvíli skoro dva miliony „podnikatelů“. Dlouho se tolerovalo, že zastírají aktuální příjmy, protože většinou nevěděli, z čeho budou žít zítra. Ale jako trvalá politika je to zhoubné, protože z mizivých příspěvků bude vypočten mizivý důchod a začnou narůstat fronty u šaltrů se sociálními dávkami.

Projasnit to měly Babišovy elektronické účtenky, ze kterých však Fialovi čpěla ďábelská byrokracie, takže je přežehnal a zrušil. A nyní máme na stole důchodovou „deformu“, která má zalepit tyhle dvě díry v bilanci, jak to předčasné drancování systému, tak ty drasticky podceněné příspěvky.

Ten druhý problém s hrozbou nepatrných důchodů pro stárnoucí OSVČ má nyní vyřešit minimální důchod ve výši 20 procent průměrné mzdy. Formálně to bude tak, že společná základní výměra starobních důchodů, která tvořila 10 procent průměrné mzdy, se zdvojnásobí. Druhou část výměry pak tvoří ta procentní, ale tu už není prakticky z čeho vypočítávat. Takže zestárlí neúspěšní podnikatelé dostanou minimální důchod a nějaké ty dávky.

V této souvislosti připomeňme, že důchodový systém je placen hlavně řádnými zaměstnanci, se kterými se nikdo o odvodech nevybavuje a prostě jim strhne procento na pásce. Takže i záchovnou dávku stárnoucím OSVČ pokryjí hlavně oni. Navazující sociální dávky z rozpočtu, bez kterých by tato kategorie důchodců nepřežila, pak mohou být o to menší.

Tím chci ukázat na to, že na kejklich s českým důchodovým systémem byla udržitelnost vždy až tím posledním. Hlavně se koukalo na to, jak dát vydělat finančníkům, kterým se subvencovala obsluha titěrných důchodových spoření, nebo jak z vybraných peněz na důchody zalepit nějaké rozpočtové díry. Hluboce nespravedlivé rozdělení odvodů do systému bylo nástrojem, jak „zadarmo“ financovat zvýhodněný elektorát pravicových stran.

Reforma tohoto systému je proto nutná, avšak nemožná. Skřípavá čtyřkolka má pořád dost hlasů na to, aby protlačila, co ji napadne, a opozice ji může leda tak drtivě kritizovat na nástěnce nebo ve sněmovně, kde ji nikdo neposlouchá.

Ale ještě není všem dnům konec, za rok jsou volby a těm prozíravějším už lepší. Vybavil jsem si to na začátku třetího čtení 1. listopadu, když místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí ČR Marian Jurečka z neopatrnosti uvedl, že současných starobních důchodců se důchodová reforma vůbec nedotkne. Byl si vědom, jak celý ten paskvil škodí, proto tak zdůrazňoval své zásluhy, kde to zůstává při starém.

Ale pak se zasní a podíval se budoucnosti:

„Tady zaznívá, jestli Marian Jurečka, nebo někdo víme, co bude za 20, za 30 let? No, já to nevím na korunu přesně, já nemohu – ani žádný ekonom – garantovat, jestli ten deficit v roce 2053 bude minus 344 nebo 342 miliard. Ale to, že ten deficit bude, kdybychom nic neudělali, kolem zhruba minus 4 až 5 % HDP, tak to říkají úplně všichni ekonomové. Všichni ti, kteří opravdu se umí podívat na demografii, která už je prostě na příštích 20 let daná, protože prostě ty děti se nám nenarodily. Tam se nic nezmění.“

Znovu tedy téma: Udělat, neudělat? Změní, nezmění?

Důchodová reforma je hauzírování s penězi, které vám seberou, až zestárnete, zatímco předávání hospodářské štafety vyžaduje investovat do normálního rodinného života v předstihu, aby si mladí

mohli děti dovolit.

Počty dětí, které se během působnosti této vlády nenarodí, dramaticky rostou. Husákových dětí bylo 280 tisíc ve vrcholném roce, zatímco Fialových a Jurečkových bude brzy méně než 80 tisíc, tedy třikrát méně. Konkrétně v jediném ročníku – ve srovnání s potenciálem – zmizí dvě stě tisíc párů pracovitých rukou, jako kdyby se zemí přehnali Hunové.

Jurečkovo tvrzení, že na to jde vědecky s výhledem na rok 2050, je zase zastiňováno faktem, že sotva vybalil vědecké a nezměnitelné řešení, tak někdo další ze dne na den, po krátkém přepočtu na pytlíku od mouky je nahradil něčím ještě vědečtějším. Geniální myšlenky, které se líhly v hlavách vládních poslanců, strhávaly vše staré a dva dny přežilé jako povodeň v jesenických údolích.

Šéf opozice Andrej Babiš z toho byl úplně rozčílený:

„Vy ty peníze nechcete dát důchodcům! Nechcete! Protože vy ty peníze neumíte ani vybírat. Vy neumíte čerpat evropské fondy. Vy neumíte vybírat daně. Vy utrácíte peníze, 500 miliard na obranu, bůhví kdy to přijde, na ty stíhačky, na Ukrajinu.

Důchodové schodky? My jsme měli důchodový účet v přebytku. My už jsme to měli v přebytku 2018, 2019.

2020 byla krize, ale vaše vláda neměla žádnou krizi. My jsme měli minusový HDP, vy jste to nikdy neměli. Vybrali jste asi o 600 až 700 miliard na daních víc hlavně díky inflaci, kterou jste způsobili nejvyšší cenou elektřiny. Proto vaši oligarchové, kteří řídí tuhle vládu, mají stovky miliard zisku z ceny elektřiny a plynu.

No a kde jsou ty peníze?

Za této situace, když vy tvrdíte, že nejsou peníze, protože nechcete, aby byly peníze pro důchodce, ani pro zaměstnance, tak jste přišli a máte v rozpočtu navýšení platů, nevím o kolik, o 20 až 25 000 navíc,

ne? Ale důchodcům jste vzali 1 000 korun měsíčně trvale! Takže o čem se chcete s námi bavit?“

<https://www.psp.cz/eknih/2021ps/stenprot/117schuz/s117020.htm#r1>

Zbyněk Fiala

